

**«Ні! Годі жити, води набравши в рот –
Кричати треба, щоб задали люди:
Була Україна – військо і народ.
Була... Та я запитую: чи буде?»**

М. Руденко

Микола Данилович Руденко народився 19 грудня 1920 року у с. Юр'івка Луганської області. Коли Миколі було шість років, його батько, Данило Руденко, загинув під час трагедії на шахті. Через рік хлопця спіткала ще одна біда – через травму перестав бачити на ліве око. Дитинство Миколи Руденка пройшло під знаком «нового життя». Він запам'ятав і перші розкуркулення, і колгоспи, куди довелося здати коня, корову і пару волів, і голод 33-го.

У 1939 році вступив на філологічний факультет Київського університету імені Шевченка. Провчитися довелося всього два місяці – наближалася війна, і всіх першокурсників мобілізували. Попри виявлену сліпоту, він добивається мобілізації, потрапляє до кавалерійського полку, і навіть бере участь у парадах на Червоній площі перед Сталіним. Нагороджений орденами Червоної зірки, Вітчизняної війни I ступеня, шістьма медалями.

З таким послужним списком та добіркою віршів «З походу» Руденко був прийнятий у 1946 році до Спілки письменників України (СПУ). Був секретарем парторганізації СПУ. Однак через гострий конфлікт із тодішнім головою Спілки Олександром Корнійчуком (став на захист репресованої Зінаїди Тулуб та відмовився підтримати кампанію винищення єврейської інтелігенції) у 1950 році добровільно іде з посади.

Певне прозріння прийшло після ХХ з'їзду КПРС та розвінчання культу особи Сталіна. Руденко пише лист Хрущову, критикуючи партійну систему, виступає на відкритих зборах. У 1974 році за критику марксизму Руденка виключають з КПРС, через рік – з СПУ. Щоб прожити, він був змушений продати машину, дачу і влаштуватися нічним сторожем. Пошуки справедливості привели Миколу Руденка до «Міжнародної амністії» та тісних контактів з російськими дисидентами, в першу чергу – з Андрієм Сахаровим.

18 квітня 1975 року його арештовують вперше – за правову діяльність, але ще під час слідства у зв'язку з 30-літтям Перемоги амністують як учасника війни.

9 листопада 1976 року на квартирі Сахарова в Москві Руденко провів прес-конференцію для іноземних журналістів, де оголосив про створення Української Гельсінської Групи. До неї також увійшли генерал Петро Григоренко, Оксана Мешко, Олесь Бердник, Левко Лук'яненко, Олекса Тихий, Микола Матусевич, Мирослав Мартинович, Ніна Строката.

Того ж вечора квартира Миколи Руденка на другому поверсі в Пуці-Водиці під Києвом була закидана цеглою.

23-24 грудня 1976 року у М. Руденка був проведений обшук, під час якого «знайшли» підкинута 39 доларів США. Вирок – 7 років таборів суворого режиму та 5 років заслання. Публіцистичні статті, художні твори, усні висловлювання письменника кваліфікувалися як наклепницькі, з книгарень та бібліотек вилучили усі книги. Звільнившись у грудні 1987 року, Микола Данилович добивається дозволу виїхати до Німеччини, а звідти – до США, де працює на радіостанціях «Свобода» і «Голос Америки», очолює зарубіжне представництво Української Гельсінської Групи. У 1988 році Філадельфійський освітньо-науковий центр визнав М. Руденка «Українцем року» – за непохитну стійкість в обороні національних прав українського народу і його культури. У 1990 році він був обраний Дійсним членом Української Вільної Академії Наук (США) та став лауреатом літературної премії Українського фонду культури ім. В. Винниченка.

У вересні того ж року, відновлений у громадянстві та реабілітований, Микола Руденко повернувся в Україну. У 1993 році за роман «Орлова балка» письменнику була присуджена Державна премія ім. Т. Шевченка. У 1996 році був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня за великий вклад у розвиток української літератури та правозахисну діяльність. 19 листопада 2000 року отримав високе звання «Герой України».

Останні роки жив у Києві. Помер 1 квітня 2004 року. Похований на Байковому кладовищі.

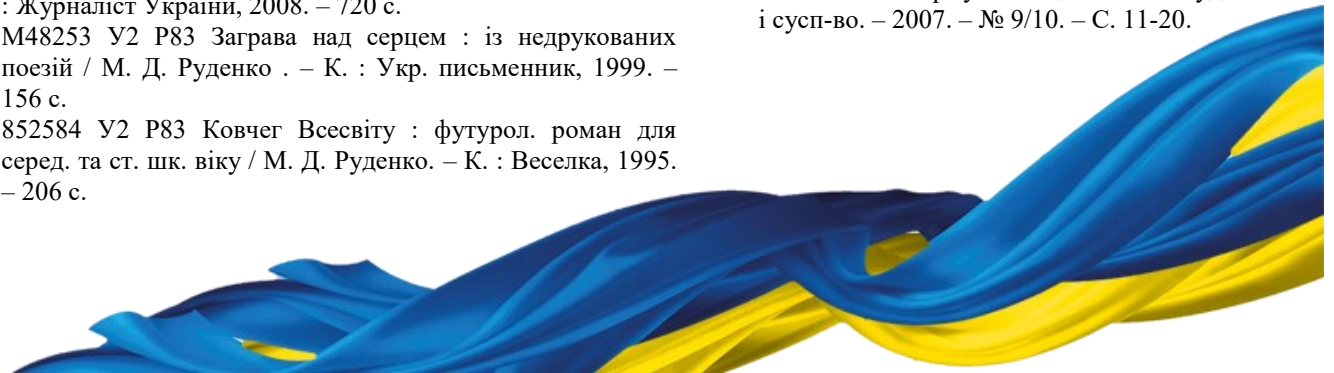
Твори

- 1.921187 У2 Р83 Вибране : вірші та поеми (1936-2002) / М. Д. Руденко ; упоряд., передмова і післямова Л. М. Талалая. – К. : Дніпро, 2004. – 800 с.
- 2.876529 У2 Р83 Вітер в обличчя : роман / М. Руденко. – К. : Худож. літ, 1961. – 388 с.
- 3.943962 65.02 Р83 Енергія прогресу / Микола Руденко. – К. : Журналіст України, 2008. – 720 с.
- 4.М48253 У2 Р83 Заграв над серцем : із недрукованих поезій / М. Д. Руденко. – К. : Укр. письменник, 1999. – 156 с.
- 5.852584 У2 Р83 Ковчег Всесвіту : футурол. роман для серед. та ст. шк. віку / М. Д. Руденко. – К. : Веселка, 1995. – 206 с.

- 6.Кф395 У2 Р83 На дні морському : трагедія / Микола Руденко. – Передрук самвид. твору з України. – Торонто ; Балтимор : Смолоскип, 1981. – 74 с.
- 7.Ф67544 83.3(4Укр)6 Р83 Найбільше диво-життя : спогади / Микола Руденко. – К. ; Едмонтон ; Торонто : Таксон, 1998. – 560 с.
8. 904694 У2 Р83 Орлова Балка : роман / Микола Руденко. – К. : Молодь, 2002. – 352 с.
9. 983549 У2 Р83 Остання шабля : роман / Микола Руденко. – К. : Держлітвидав України, 1963. – 584 с.
- 10.М140532 У2 Р83 Поезії / Микола Руденко. – К. : Дніпро, 1991. – 412 с.
- 11.Кф472 У2 Р83 Прозріння : поезії, поеми, статті Петра Григоренка і Ігоря Качуровського / М. Руденко. – Передрук самвид. зб. з України. – Балтимор ; Торонто : Смолоскип, 1978. – 366 с.
- 12.963773 У2 Р83 Син Сонця – Фаєтон : наук.-фантаст. роман / Микола Руденко. – К. : Ярославів Вал, 2009. – 240 с.
- 13.937478 У2 Р83 У череві дракона : романи / М. Д. Руденко. – К. : Дніпро, 2007. – 584 с.

Література про життя та творчу діяльність

- 14.Базилевський В. Ріка духовна : [про Миколу Руденко] // Кур'єр Кривбасу. – 2005. – № 193. – С. 146-157.
- 15.Віват Г. І. Фундаментальні наукові концепції в поезії Миколи Руденка // Держава та регіони. Серія: Гуманітар. науки. – 2008. – № 1. – С. 4-8.
- 16.Власенко І. Життя за «формулою Бога» : [Микола Руденко] // Київ. – 2006. – № 3. – С. 157-166.
- 17.Ф80386 72 У45 Власенко І. Микола Руденко «Мені на Бога нарікати гріх. Я сам цю долю визначив для себе» // Україна. Наука і культура / НАН України, Т-во "Знання" України ; [ред. рада: А. Шпак (голова) та ін.]. – К. : [б. в.], 2008. – Вип. 34. – С. 273-289.
- 18.Власенко І. Формула сонця Миколи Руденко // Наука і сусп.-во. – 2007. – № 9/10. – С. 11-20.

19. Волошин І. Модель закритої економіки на основі енергетичного підходу Миколи Руденка // Банк справа. – 2018. – № 1/2. – С. 50-59.
20. Ф83010 94(477) Э68 Герасимова Г. П. Руденко Микола Данилович // Енциклопедія історії України / ред. рада: В. М. Литвин (голова) [та ін.] ; редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.] ; [НАН України, Ін-т історії України]. – К., 2012. – Т. 9: Прил.-С. – С. 348-349.
21. Ф81980 63.3(4Укр)62 Г34 Григоренко П. Микола Руденко – поет, філософ, борець // Генерал Петро Григоренко : спогади, статті, матеріали / упоряд. Олесь Обертас. – К. : Смолоскип, 2008. – С. 373-390.
22. 943592 83.3(4=Укр)6 К30 Качуровський І. В. Лірика Миколи Руденка // Промислість силуети / Ігор Качуровський. – К. : Києво-Могилянська акад., 2008. – С. 606-615.
23. Логвиненко Ю. Предтеча дня сьогоднішнього: національний і державницький масштаби творчості Миколи Руденка // Мандрівець. – 2014. – № 5. – С. 59-62.
24. Луків М. Подвижник і провидець // Дніпро. – 2010. – № 1. – С. 82-83.
25. 960377 83.3(4=Укр)6 М69 Михайлюта О. О. Відкриття Миколи Руденка. – К. : [ВІПОЛ], 2010. – 296 с.
26. Михайлюта О. О. Микола Руденко і школа економічної публіцистики в Україні // Держава та регіони. Серія: Соц. комунікації. – 2010. – № 1. – С. 82-86.
27. Мусієнко О. Пророк : [життя, творчість і діяльність М. Д. Руденка] // Рід. шк. – 1994. – № 7. – С. 10-17.
28. Неживий О. Луганець Микола Руденко – Герой України // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2013. – № 4. – С. 21-24.
29. Кф316 83.3(4Укр)6 П24 Пелех У. М. Руденко // Від Розстріляного до Замученого відродження : 1920-1960-1980-роки в українській літературі / У. Пелех. – Торонто ; Вінніпег : Вид. Фондація Гуменюків, 1988. – С. 184-206.
30. По-справжньому вільний : [до 90-річчя від дня народження М. Д. Руденка (1920-2004)] // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2010. – № 4. – С. 152-158.
31. Ренчка І. Є. Мовне питання в мемуарній та художній творчості М. Руденка // Укр. мова. – 2019. – № 3. – С. 95-107.
32. Ф83374 329(477) Р91 Руденко Микола Данилович // Рух опору в Україні, 1960-1990 : енциклопедичний довідник / голов. ред. Осип Зінкевич ; Музей-архів і

- док. центр укр. самвидаву при вид-ві "Смолоскип". – Вид. 2-ге, доп. – К. : Смолоскип, 2012. – С. 620-623.
33. Рудницький Л. Микола Руденко // Слово і час. – 1995. – № 11/12. – С. 32-33.
34. Слабошпицький М. Горить його свіча : до 80-річчя від дня народження М. Руденка // Дивослово. – 2000. – № 12. – С. 14-16.
35. Слабошпицький М. До рідного порога: шляхи до М. Руденка // Донбасс. – 1993. – № 1/2. – С. 99-104.
36. Талалай Л. Муза Миколи Руденка : [про життєвий і творчий шлях] // Березіль. – 2003. – № 7/8. – С. 164-178.
37. Талалай Л. Пробуджений совістю : [Микола Руденко] // Дивослово. – 1999. – № 6. – С. 43-46.
38. Кф149 66.7 У45 Українська Гельсінська Група 1978–1982 : документи і матеріали / за ред. О. Зінкевич. – Торонто : Смолоскип, 1983. – 998 с. – Із змісту: М. Руденко. – С. 983 (Іменний покажчик).
39. Кф141 66.7 У45 Український Правозахисний Рух : документи й матеріали київської Української Громадської Групи Сприяння виконанню Гельсінських Угод / упоряд. О. Зінкевич. – Торонто ; Балтимор : Смолоскип, 1978. – 478 с. – Із змісту: М. Руденко. – С. 466-467 (Іменний покажчик).
40. 983780 67.309 И67 Хейфец, М. Микола Руденко // Іноземці про українських політв'язнів : спогади / голов. ред. Осип Зінкевич ; упоряд. Олена Голуб ; Музей-архів і док. центр укр. самвидаву при вид-ві "Смолоскип". – К. : Смолоскип, 2013. – С. 531-552.
41. Шевчук В. Архітектура Всесвіту за Миколою Руденком // Дніпро. – 2000. – № 11/12. – С. 81-85.
42. Шевчук В. Україні і світові ще належить відкрити Миколу Руденка – мислителя // Дніпро. – 2007. – № 1/2. – С. 86-98.

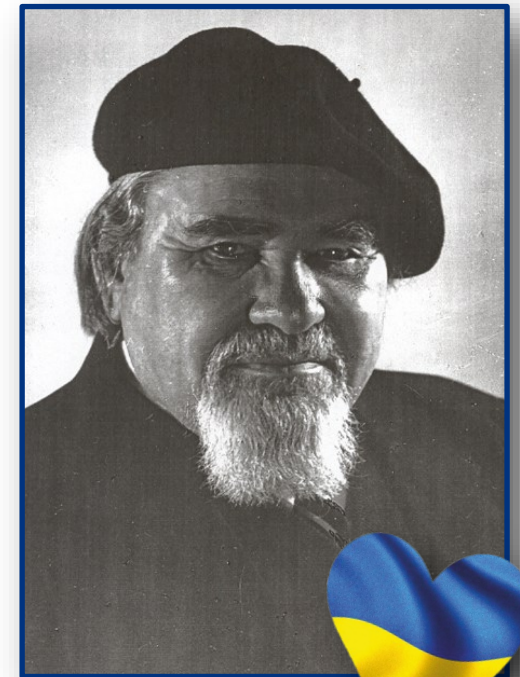
Відділ наукової інформації
та бібліографії
Запоріжжя, пр. Соборний, 142
061 787 53 57
bibliograf.zounb@ukr.net
bibliograf@zounb.zp.ua
facebook.com/bibliograf.zounb

З Україною в серці

Поет із генерації дисидентів

Микола Руденко

РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ СПИСОК

**ЗАПОРІЖЖЯ
2020**